



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De remedijs ad vincendam Iram. Cap. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Chryso-
hom. 30.
ad popu-
lum An-
tioch. 20.
5.

Matth. 6.
12.

Matth. 18.
26.

Basil.
cist. mo-
nast. c. 14.

stomus, tuis visceribus feram includis? Satius est anguem, vel viperam in corde tuo latere, quam iram & rancorem. Illa namque nos repente relinquunt, hæc autem semper remanet, dentes infigens, infundens venenum, graues infundens cogitationes.] Quam verò longe absint hi à vero profectu, ex eo perspicui potest, quòd cum quotidie sæpius dicant: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris;] nolunt tamen iniuriam acceptam suo fratri dimittere. Debent illi decem millia talenta: & quotidie dicunt, & fortè cum lacrymis: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.] Sed ita insipientes sunt, vt nolint paruum offensam obliuisci, nec sustineant centum denariorum remissionem decem millium talentorum debitum repensare. Hos ego non spirituales viros, sed fictos Christianos libentius vocarem, qui cum exterius vestem, & gestum, & signa vitæ religiosæ præferant, intus corda paganorum, nullam erga alios misericordiam admittentium, gestant.

Postremum iræ gradum prælati reliquimus, qui in correctione subditorum, aut verbis, aut factis mensuram lenitatis excedunt. Qui causam quidem puniendi habent, & facultatem seipsum, & totam domum turbandi, & in punitione excedendi non habent. Eos ergo, quomodo subditos punire debeant, & quomodo immoderatè irasci non debeant, docet bene Basilius, cuius sententia relata, nos prælatorum doctrinam in proprium locum reiciemus. Sic sanctus doctor ait: Cæterum si vsus inciderit, vt suscipienda aliquando à nobis aduersus alicuius negligentiam indignatio sit, qui videlicet sit in nostra ditione, adhibenda in eo cura est, vt indignatio ratione sit temperata. Siquidem gladii medici vtuntur, vtuntur & homicidæ. Verum hi, quòd ad eos tractandos ira atque immanitate impulsu accedunt, sceleratissima per eos designant facinora: nempe qui eos, quibuscum generis sunt communione coniuncti, vita spoliunt. Illa contra quòd ex ratione ipsis vtuntur, magnas ex iis afferunt utilitates. Siquidem eorum opera vsu, constitutos in periculis homines liberant. Eodem modo etiam, quicumque adhibita in consilium ratione sibi indignandum censuerit, magno opere illi utilis fuerit, aduersus quem animo incitatus sit: nempe qui eius vel negligentiam corrigit, vel improbitatem: contra autem, qui ab ira vinci se sentit, ab eo verò rectum proficisci nihil potest.] Prælatorum ira eo leuior & tolerabilior est, quòd ex bono zelo procedat, & sanctum timorem, ac defectuum metum incutiat. At ipsi non minùs quam alij immoderationem, & nimietatem vitent, quæ non tantum eorum profectui officit, verum & amorem subditorum erga eos, clauem scilicet gubernationis, minuere potest. Sed nos præcipuè, qui subditi sumus aduersus pestilens vitium mentis tranquillitatem turbans, & omnem profectum impediens, gnauius insurgamus.

De remedijs ad vincendam iram.

CAPVT X.

NON est facilis perfecta iracundiæ victoria, quam passio iræ semper apud nos duratura sustentat: & cum aliquando sine vitio irascendum sit, non est proum mensuram rationis tenere, & ultra mensuram non irasci. Hi etiam, quibuscum in mundo viuimus, quorum aliqui mali, aliqui licet boni, imperfecti tamen, ali-

qui & si perfecti, sed nullo modo nostro ingenio consoni, nos sapissimè ad iracundiam prouocant; & ea quæ concupiscimus, & negantur, quæ loquimur, & refutantur; quæ agimus, aut facere aggredimur, & ab alijs impediuntur, millies quotidie indignationem exsuscitant. Quid dicam, ipsa natura aduersus nos pugnat, & nunc è cælo, nunc è terra, nunc ex proximis, nunc ex nobis metipsis multa, quæ iram accendant, insurgunt. Sed licet hoc vitium sit nobis victu difficile, non est tamen difficile gratiæ Dei ipsum, affectu iræ moderato retento, penitus in nobis extinguere, ac profligare, quod subiectis remedijs solet efficere.

Confidera mala iracundiæ elegantissimè recensita à Basilio, qui sic scripsit: Itaque fratres amantissimi, ne obsecro tantum nobis malum inducamus, animæ morbum; rationis tenebras; à Deo alienationem; obliuionem familiaritatis; principium bellorum; plenitudinem calamitatum; dæmonem pessimum nostris animis innatum, incolam quandam impudentem nostra interiora possidentem; denique sancti Spiritus iter ad nos impediendem. Vbi inimicitia sunt, contentiones, indignationes, secta, nostris animabus perpetuos generantes tumultus; ibi spiritus mansuetudinis haud requiescit. Et paulo superius eiusdem effectus ira enumerat: Effraenes linguæ, ora incustodita, incontinentes manus, contumeliæ, probra, accusationes, verbera, & alia eiusmodi quæcunque quis enumerare poterit, iræ sunt ac furoris fructus.]

Confidera malos imperfectos, & procaces tibi obloqui, te persequi, & iniuria afficere, tuamque virtutem à bonis laudari, ac honorari, & mala ab illis illata æquanimitè sustine horum approbatione contentus. Vnde Bernardus illa Cantorum verba: Recti diligunt te,] tanquam sponsæ dicta concipiens, hæc ait: Bona profectò consolatio cum blasphemamur ab alijs benefactores, si recti diligunt nos. Omnino sufficit aduersus os loquentium iniqua opinio bonorum cum testimonio consciëntiæ. In Domino laudabitur anima mea, audiant mansueti, & lætentur.] Mansueti, inquit, lætentur, mansueti placeam, & æquanimitè audio quicquid in me iactare voluerit liuor perditorum.] Si autem boni occasionem tibi iracundiæ præbent, pro certo habe, aut te occasionem iniuriæ dedisse, aut eos zelo & intentione bona, in te aliquid quod doleat, aut opere aut verbo iactare. Quòd si tu culpam admisisi, mansuetè pœnam sustine; obduratorum enim est, velle sine correctione delinquere. Si verò gratis te impugnant, & sine culpa persequuntur; in hoc lætare, quòd factus similis Christo capiti tuo sine causa pateris, & pro bono zelo, quo te corrigere intendunt, gratias age.

Confidera dictum esse à Domino: Dimitte, & dimittemini;] & quòd magna peccata tua non dimittentur tibi, nisi tu parua in te à fratre commissa illi mansuetudinis desiderio condones. Optima negotiatio est, exiguo pretio rem admodum pretiosam coemere: appetenda industria est, paruo labore magnam dignitatem comparare; sed multo melius atque pretiosius iracundiæ cohibitione, & modicæ iniuriæ condonatione, multorum peccatorum indulgentiam obtinere. Vox Domini est: Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester cælestis delicta vestra.] Proinde, dilectissimi, inquit Leo Papa, memores infirmitatis nostræ, quia facile in qualibet delicta prolabimur, hoc potentissimum remedium, & itam efficacissimam vulnerum nostrorum curationem nullatenus negligamus. Re-

I.
Basil.
orat. de
179.

II.

Cant. 1.
3.
Bern. ser.
24. in
Cant.

Psal. 33.
n. 3.

III.

Luca 6.
37.

Matth. 6.
14.

Leo ser. 1.
Quadrages.

mittamus

mittamus, vt remittatur nobis, demus veniam, quam rogamus, & non studeamus vindicari, qui nobis precamur ignosci.] Certè à vindicta non abstinere, qui interius aduersus fratrem iram concipit; nam pars vindictæ est, animo in illum insurgere, vultu tristi aut indignabundo respicere, & motum aliquem, aut verbum in ipsum contumeliæ proferre.

IV. Considera, damnum tibi factum, à Domino fuisse ob bonum tuum aut ordinatum, aut permissum: & ne tam infans sis, vt medicinam à sapientissimo medico, ac benignissimo patre præscriptam, cum indignatione respuas, cum iniuria à clamore reicias. Sic profectò Dauid, iniuriam, medicinam cogitabat, qui à Semei maledictis profectus, dixit filiis Saruiz:

Dimittite vt maledicat: Dominus enim præcepit ei, vt malediceret Dauid; & quis est qui audeat dicere quare sic fecerit? O verè hominem secundum cor Dei, ait Bernardus, qui se vlciscenti potius quam exprobranti succensendum putauit! Vnde & secuta conscientia loquebatur: Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam meritò ab inimicis meis inanis.] Vtuit ergo prohiberi maledicum conuiuiam, quæstum æstimans maledicta. Et addit: Dominus misit illum ad maledicendum Dauid.] Prorsus secundum cor Dei, qui de corde Dei ferebat sententiam. Sæuiebat lingua maledica, & ille intendebat, quid in occulto ageret Deus. Vox maledicentis in auribus, & animus inclinabat se ad benedictionem. Numquid in ore blasphemus Deus? Absit, Sed eo vsus est ad humiliandum Dauid.] Si Deus fratre, aut Prælato, aut quouis alio vitur ad humiliandum te, ad sanandum te, ad perficiendum te, ad fabricandam coronam tuam, quare recalcitras? Quare irascis, & in Dei instrumentum minas intentas: Equi & iumenta se curantes, moribus & calcibus imperunt, homines verò cum gratiarum actione suscipiunt. Satis ergo tu, qui in curantem, & coronam texentem irascis, tuam stultitiam & cæcitatem ostendis.

V. Occasione iracundiæ tibi data (vt iam ad remedia practica veniamus) animi commotionem intus comprimere, & eam nec verbo, nec gemitu, nec signo exire permittas. Sicut enim flamma candelæ emunctorio compressa statim extinguitur; ita interior iræ commotio silentio & dissimulatione cohibita, sensim paulatimque commoritur. Quod & Dauid custodiebat dicens: Turbarus sum, & non sum loquutus; & linguam cohibens turbationem etiam compressam sentiebat, & tempestatem cohibitam experiebatur. Ad hoc hortatur sapienter Bernardus, dum ait: Tu ergo accepta fortè iniuria (quod quidem interdum non accidere in his conuentibus difficile est) non continuo, more sæcularis, oblique referre fratrem responsione festines; sed neque sub specie quasi contempnendi verbo acuto & vrenti transfigere audeas vllatenus animam, pro qua Christus attingi cruci dignatus est; non grunnite, quasi increpando; non labiis mullitare, quasi murmurando; non nares contrahere aut cachinnare, quasi subsannando, non frontem rugare, quasi inuehendo, aut comminando. Sanè commotio tua ibi moriatur, vbi oritur, ne permittatur exire, quæ mortem portat, ne perimat, vt dicere possis & tu cum Propheta: Turbarus sum, & non sum loquutus.] His Bernardi verbis animaduertere possumus, ad victoriam iræ non tantum ore esse tacendum, sed etiam ab omnibus indignationis indicis temperandum. Et quamuis interius præ miseria nostra mare intumescat, exterius tamen, vt tempestatem frenemus, tranquillitas & pax in vultu resplendeat. Ephraem quidem appo-

hissimo simili hanc tranquillitatem in aduersis feruandam exponit. Quemadmodum, ait, in eis aliqua, licet quidem semper verberetur, non tamen dætergum, neque concuuitatis formam in se recipit, sed eadem semper manet sibi que similis: sic, & qui verum se vult gerere Christianum, inter diuersas tribulationes atque tentationes, siue extrinsecus ab hominibus illatas contumelias, persecutiones, damna, aut aliqua huiusmodi; siue intrinsecus à spiritibus malignis inductas angustias diuersissimas, vnus & idem maneat oportet, fortiter quæcunque obuientia perferens.] Hæc ergo externa dissimulatio animo sedandi iracundiam suscepta, nullo modo ad hypocritism pertinet, sed ad mansuetudinem est referenda. Ad hoc enim suscipitur, non vt nos alios esse fingamus, quam sumus, sed ne fratrem verbo aut signo lædamus, & vt materia ab igne sublata ipse ignis minuat & pereat.

VI. Si aliquando contumeliæ in te iactata, aut iniuriæ tibi illata, omnimodis iudicas respondendum, ne frater tuo silentio maiori indignatione feruescat, responsio tua blanda sit ac mitis, quæ & te ipsum ad compassionem delinquentis & amorem moueat, atque illum ad tranquillitatem inflectat. Responsio mollis, (inquit Salomon) frangit iram:] quod in responsione Gedeonis manifestissime videmus impletum. Victis enim Madianitis insurrexerunt aduersus eum viri Ephraim irati valde, quod non fuerint ad prælium euocati; quibus fortissimus Gedeon, post victos Madianitas se ipsum etiam vincens, ita respondit: Quid enim tale facere potui, quale vos fecistis? Nonne melior est racemus, (id est, pauci ex Ephraim) videmus (id est, copiosis exercitibus mei progenitoris) Abiezer? In manus vestras Dominus tradidit principes Madian, Horeb, & Zeb: quid tale facere potui, (qui vilem solum multitudinem occidi,) quale vos fecistis? Responsio mollis & prudens illorum furorem confregit, quare subdit Scriptura: Quod cum loquutus esset, requieuit spiritus eorum, quo tumbant contra eum.] Ita sæpe vidimus miti responso & iram fratris fuisse sedatam, & nostram etiam mirifice fuisse compressam. At non satis est blandè respondere, sed necessarium quoque est nos verbis defendere, & obiectis satisfacere: Sed ita satisfaciamus, vt veritatem aperientes, pacem in nobis in ipsis & in fratre irato generemus. Quod Gregorius figuratum autumat in facto ducis Abner, qui auersa hasta percussit in inguine se insequentem Asael, & illum interfecit. Sed cum iracundi, inquit, nulla consideratione se mitigant, & quasi Asael persequi & insanite non cessant, necesse est, vt hi qui furentes conantur reprimere, nequaquam in furore se erigant, sed quicquid est tranquillitatis, ostendant: quædam verò subtiliter proferant, in quibus ex obliquo furentis animum pungant, vnde & Abner cum contra persequentem subleuit, non eum recta sed auersa hasta transforauit. Ex mucrone quippe percutere, est impetu aperta increpationis obuare. Auersa verò hasta persequentem ferire, est furentem tranquille ex quibusdam tangere; & quasi parcendo superare.] Nec mirum quod auersa hasta Asael occisus fuerit, quia mollis ista responsio, & humilis satisfactio, solet & nos ab insequutione indignationis eripere, & si non fratrem, at iram fratris furoremque perimere.

VII. Si aduersus aliquem iratus fueris, eodem die ante prandium, aut ante solis occasum, te eidem reconcilia; hæc enim celeris iracundiæ repulsio, oborta simili aut maiori occasione, iram efficacissime sedeat, & animum assuetum furori tranquillat. Adhibuit

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

hanc

Bonav. in speculo p. 1. part. 2. c. 4.

Aug. in reg. c. 10.

Exodi 22. 26. Greg. 16. mor. c. 2.

IV Cassi. lib. 7. ca. 13

Matth. 5. 23. 24.

VIII

Rom. 12. 20. Prou. 25. 21.

Ansel. in epist. ad Rom. ca. 12.

Bern. ser. 63. in Cant.

IX.

Greg. 5. mor. c. 31.

hanc medicinam Bonaventura dicens: Ante omnia si perceptorint se facti, vel verbo aliquem vel leuiter offendiſſe, ante comestionem vel somnum cum humili studeant satisfactione placare, & in petitione veniæ præuenire, ne alius præueniens de manibus eorum humilitatis mercedem surripiat. Eius etiam meminit Augustinus in regula: Quicumque conuictio inquit, vel maledictio, vel etiam criminis obiectum aliquem laeserit, meminerit satisfactione quam primum curare quod fecit. Qui autem veniam petiit, seipsum placans, lesum similiter fratrem placat, & ab eo indulgentiam impetrat. Quod Gregorius illa Exodi lege contineri exilimat, qua præceptum est, vt ante solis occasum] pauperi suum pignus reddatur. Cum enim peccati confessionem audiimus, iam pignus eius, qui in nos deliquit, tenemus, cui ante solis occasum pignus reddendum est, quia debemus fratri confessionem veniæ reddere, à quo confessionem accipimus culpæ: vt qui se deliquisse in nos meminit, à nobis mox relaxatum sentiat quod deliquit. Nec solum id faciendum est ex sententia Cassiani; quando nos fratrem verbo, aut opere contristauimus, sed etiam quando ipse sine legitima causa nos affecit iniuria. Quod vult colligere ex præcepto Saluatoris: Si offers munus tuum ad altare, & ibi reconditus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo. Dicens enim Dominus nos fratris gratiam quaesituros, si aliquid aduersus nos habeat, nec inter eius iram iuste iniultè conceptam discrimen constituens, satis indicat nos hoc remedio vti debere, quamuis sine causa iratus fuerit, & nos maledicto peruulserit. Quod certe qui fecerit, breui tempore cum Dei gratia iracundiam vincet, & ad magnam lenitatem pertinet.

Contumelias & iniurias beneficiis, ac charitatis operibus vincere curato, quibus & te ipsum, & tibi auersum emolles, & amoris glutino animos diuinos coniunges. Si esurierit inimicus tuus, (ait Salomon, ex quo Apostolus Paulus accepit,) ciba illum: si sitierit, da ei aquam bibere: prunas enim congregabis super caput eius, id est, flammam in eo, vt interpretatur Anselmus, charitatis accendens: & Dominus reddet tibi, non tantum dum in alia vita premia decernit, sed in hac quoque, dum mentem, beneficiis respondentis ad lenitatem & placiditatem inclinat. Certe Bernardus hoc medicamine putatum detractores tum adulatorum esse curandos. Pessima vulpes, inquit, occultos detractor, sed non minus nequam adulator blandus: Cauebit sapiens ab his; dabit operam sane quod in ipso est, capere illos, qui talia agunt, sed capere beneficiis, atque obsequiis, monitiisque salutaribus, & orationibus pro his ad Deum. Non cessabit istiusmodi carbones ignis congerere super caput maledici, & item super adulatoris, quousque (si fieri potest) & illi inuidiam, & isti simulationem de corde tollat. Quod si ab aliorum cordibus causas nobis irascendi datas beneficia tollunt, à cordibus etiam nostris motus indignationis reuellet: cum sublata causa soleat etiam eius effectus auferri.

Cum aliquod opus aliquodve negotium aggredieris, prius cogita quæcumque aduersa possunt accedere, & ea apud te ipsum æquanimiter passurum te esse constitue, vt hoc propositum aduersus iram te armet, & causa indignationis oborta in pace ac lenitate conseruet. Audi remedium istud Gregorij sermonibus explicatum. Mens sollicita, inquit, antequam agere quod libet incipiat, omnes sibi, quas pati potest, contumelias proponat; quatenus redem-

ptoris sui probra cogitans, ad aduersa se preparet. Quæ nimirum venientia tantò fortis excipit, quanto se cautius ex præsentia armauit. Qui enim improvidus ad aduersitatem deprehenditur, quasi ab hoste dormiens inuenitur, eumque citius inimicus necat, quia non repugnantem perforat. Nam qui mala imminencia per solitudinem prænotat, hostiles incursus quasi in insidiis vigilans expectat: & inde ad victoriam valenter accingitur, vnde nesciens deprehendi putabatur. Solerter ergo animus ante actionis suæ primordia, cuncta debet aduersa meditari, vt semper hæc cogitans, semper contra hæc thorace patientiæ munitus, & quicquid acciderit, prouidas speret, & quicquid non accesserit, lucrum putet. His te discretis cogitationibus ad pugnam præpara, quæ, si occasiones iracundiæ insurgant, illam sedabunt, sin minus, & habitum mansuetudinis auerget, & magno merito non carebit.

Non obliuiscaris, si multa toleras, non pauca habere, quæ alij in tua conuersatione sustineant. Vnde æquam est te molestias aliorum patienter tolerare, si fratres tui debent molestias à te datas sustinere. Ad quod respexit Paulus, cum scripsit: Alter alterius onera portate. Iræ fratris tunc portabis, ait Anselmus, cum aduersus eum iratum non irasceris, vt eum eo tempore, quo te ira præoccupauerit, ille te leuitate & tranquillitate supporteret. Item (quod & ipse notauit) si loquacitatem vicieris, pertinaciam non vicieris, alter vero adhuc loquax, sed iam pertinax non sit, debes vt iste tuam pertinaciam sufferat, eius loquacitatem æquanimiter ferre, vt sic legem Christi, id est, legem charitatis, adimpleas.

Causas iræ & indignationis amputato. Quæ duæ communiter esse solent: altera est concupiscentia rerum terrenarum, altera opinionum sensuumque diuersitas. Illa inter carnales homines, hæc inter viros spirituales solet suscitare iracundiam. Quæ non sufficit omnia contempnisset, nisi etiam proprios sensus ressecemus, & iuxta consiliū Pauli, idem (quoad fieri possit) vniuersi sapiamus. Nihil enim prodest primam causam amputasse dissidij, inquit Cassianus, quæ solet nasci de rebus caducis atque terrenis, & vniuersa de spexisse carnalia, atque omnium, quibus noster vsus indiget, rerum indiscretam communionem fratribus permisisset, nisi etiam secundam, quæ sub specie spiritualium sensuum nasci solet, similiter abscedentes, acquiescimus in omnibus humilem sensum & consonam voluntatem. Aduerte ergo, o frater, & consideremus omnes, quia diabolus opinionum & sententiarum diuersitate hoc querit, non quidem tantum intellectus opinionum varietate diuulgere, quæ in multis rebus parui momenti est, & modicum refert, sic, aut aliter sentire, sed voluntates affectibus separare. Quod vti iam factum magna ex parte videremus. At recenti morbo cita medicina succurrat, ne diuturnitate vires assumens, pacem turbet, discordias magnas sulciter, & charitatem exterminet.

Perfuaade tandem tibi, nec iniustis nec iniuriis ex causis esse aduersus fratres irascendum: quoniam ira immoderata ex quacunque causa concepta intellectum obscurat, consilium obnubilat, honestatem turpat, & mentis puritatem contaminat. Hæc spiritum Dei, qui est spiritus pacis, in nobis contristat, fiduciam ad orandum adimit, & ad mortem nos præparati non sinit. Exemplo ergo Saluatoris animati, non tantum ex causa, sed etiam gratis & sine occasione à nobis data, patienter iniurias & contumelias suffertamus.

VI

X.

Galat. 6. 2. Ansel. lib.

XI.

2. Corin. 13. 11.

Cassian. col. 16. c. 9.

XII.

